

Tall Ships Races Arendal

Økonomisk ringvirkningsanalyse
2023

Om denne rapporten

PwC ble engasjert av Arendal By Tsr for å gjøre en upartisk vurdering av ringvirkningene Tall Ships Races har hatt i Arendal. For å oppfylle dette oppdraget har PwC stått for både metodisk tilnærming, analyse av funn og vurdering av resultater.

Rapporten bygger på informasjon og fakta mottatt fra dokumenter, undersøkelser, tidligere erfaringer og ekspertise. Vurderinger og meninger i denne rapporten fra PwC er basert på vår forståelse, erfaring og kunnskap.

Ansvarlig for engasjementet fra PwC Agder er Audun Finnestad (Partner) og Hanne Amalie Sklett Larsen (prosjektleder). I tillegg har teamet fra PwC bestått av Caroline Lofthus.

Bildene i denne rapporten er tatt av Linda Walbeck, Halvard Berg og Mona Hauglid i regi av Arendal By Tsr. Arendal By Tsr har gitt PwC rettigheter til å inkludere bildene i rapporten.

Vi vil takke Arendal By Tsr for et godt samarbeid gjennom hele prosjektet. Spesielt vil vi trekke frem prosjektleder Sylvia Jacobsen og leder for Arendal Næringsforening, Morten V. Haakstad.

Kristiansand, 27. oktober 2023

Audun Finnestad
Partner

Disclaimer

Denne rapporten er utarbeidet for Arendal By Tsr i henhold til vilkårene som fremgår av engasjementsbrevet 16. juni 2023.

PwC sine vurderinger er basert på informasjon hentet fra undersøkelser utført på besøkende under Tall Ships Races i Arendal 2023. Øvrige kilder til informasjon benyttet i denne rapporten er personer fra det lokale næringslivet og prosjektleder for arrangementet. PwC har ikke verifisert om informasjonen gitt av personer fra lokalt næringsliv og prosjektledelsen er fullstendig, nøyaktig og/eller komplett.

Arendal By Tsr innehar rettighetene til å benytte informasjonen fra denne rapporten i sine aktiviteter, i samsvar med de kommersielle vilkårene som er avtalt i standardbetingelsene med PwC. PwC står ikke til ansvar for tap som er påført av Arendal By Tsr eller andre parter som en konsekvens av vår rapport.

PwC forbeholder seg opphavsrett og åndsverk i denne rapporten, samt ideene, modeller, konsepter og «know-how» som har blitt utviklet under arbeidet med engasjementet.

Handlinger utøvet av tredjeparter relatert til denne rapporten kan ikke PwC bli holdt ansvarlig for.

Sammendrag

Tall Ships Races Arendal (TSRA) 2023 ble arrangert torsdag 3. august til søndag 6. august 2023, men skutene kom inn onsdag 2. august. I samarbeid med Arendal kommune har PwC kalkulert et estimert antall på 90 340 unike besøkende fordelt over fem dager under TSRA 2023. PwC har kartlagt de økonomiske ringvirkningene arrangementet har forårsaket for regionen, betydningen det har hatt for lokalt næringsliv og besøkendes opplevelse av arrangementet.

Det ble gjennomført en spørreundersøkelse under arrangementet med totalt 1177 respondenter. Hovedformålet med undersøkelsen var å kartlegge hvor de besøkende kom fra, de besøkendes forbruk, deres syn på Arendal som vertsby og arrangementet som helhet.

I samarbeid med Innovasjon Norge har PwC utviklet en metode og et verktøy (arrangementskalkulator) for å kartlegge ringvirkningseffekter i form av nasjonal og regional verdiskaping. Verdiskaping er målt etter en nullsituasjon som betyr at modellen medregner personer som har en endring i oppførsel forårsaket av arrangementet. Derfor inkluderes bare besøkende fra utsiden av den aktuelle regionen, som har hatt arrangementet som hovedformål for besøket. Arrangementskalkulatoren baserer seg primært på standardverdier knyttet til forbrukeradferd hentet fra SSB. Data innhentet fra arrangementets besøkende (gjennom spørreundersøkelsen) har blitt brukt som supplement til, og for kontroll av, standardverdier fra SSB. Kalkulatoren har tidligere blitt brukt til å måle verdiskaping ved andre arrangementer i Norge.

Basert på data samlet inn av PwC og tall oppgitt av TSRA's prosjektledelse, har PwC kalkulert regional verdiskaping for Arendal kommune. TSRA er beregnet til å ha hatt en total verdiskaping på 40,2 MNOK for Arendal kommune. Dette medførte en daglig verdiskaping per besøkende tilsvarende 1 350 NOK.

I tillegg til beregninger trukket ut fra arrangementskalkulatoren, er det samlet inn informasjon fra lokalt næringsliv i Arendal. Informasjonen viser at TSRA har hatt en positiv påvirkning på lokalt næringsliv, sammenlignet med korresponderende periode forrige år. Hotellene i Arendal har oppgitt å ha hatt et belegg på 91,7 % under arrangementsperioden (sammenlignet med 65% året før), mens antall reisende med kollektivtransport og parkeringer i kommunale parkeringshus ble doblet. Det var også en økning på ca. 500 flere taxiturer under arrangementet. Transaksjonsbeløp innhentet fra BankAxept viser at det var en økning på 70% i omsetning i Arendal sentrum under arrangementet, sammenlignet med året før.

Som et supplement til den kvantitative analysen, har det også blitt samlet inn kvalitative data gjennom en spørreundersøkelse. I denne svarer 96,8 % at opplevelsen av arrangementet har gjort at de vil besøke Arendal igjen, mens 98,9% mener at arrangementet er positivt for Arendal. Samlet ser vi at de besøkende hadde en meget positiv opplevelse av arrangementet. 302 av respondentene i undersøkelsen beskrev arrangementet som "fantastisk".

Oppsummert viser funnene at arrangementet har bidratt til betydelig verdiskaping for Arendal kommune. Lokalt næringsliv har hatt positivt utbytte av arrangementet, og innbyggerne i Arendal og tilreisende til byen har hatt en "fantastisk" opplevelse som de gjerne vil gjenta i fremtiden.

Summary

Tall Ships Races Arendal (TSRA) 2023 was arranged on Thursday 3 August to Sunday 6 August 2023, whereas the ships entered one day early, on Wednesday 2 August. In collaboration with Arendal municipality, PwC has calculated an estimated number of 90,340 unique visitors spread over five days during the event. PwC has documented the economic ripple effects of the event for the region, the significance it has had for local business and the visitors' experience of it.

A survey was held during the event with a total of 1177 respondents. The main purpose of the survey was to map where the visitors came from, the visitors' consumption, their views on Arendal as a host city and the event as a whole.

In collaboration with Innovation Norway, PwC has developed a method and a tool (event calculator) to map ripple effects in the form of national and regional value creation. Value creation is measured against a situation without any events, which means that the model only includes people who have had a change in behavior caused by the event. Therefore, only visitors from outside the region, who have had the event as their main purpose for the visit are included. The event calculator is primarily based on standard values related to consumer behavior from SSB. Data gathered from the visitors of the event (through the survey) has been used as a supplement to, and as a quality check for the standard values from SSB. The calculator has previously been used to measure value creation at other similar events in Norway.

Based on data collected by PwC and financial statements provided by the project management of TSRA, PwC has calculated regional value creation for Arendal municipality. TSRA is estimated to have had a total value creation of NOK 40.2 million for Arendal municipality. This implies a daily value creation per visitor corresponding to NOK 1,350.

In addition to calculations extracted from the event calculator, information has been collected from local businesses in Arendal. The information collected shows that TSRA had a positive impact on local businesses, compared to the corresponding period the previous year. The hotels in Arendal stated that they had an occupancy rate of 91.7% during the event period (compared to 65% in 2022), while the number of travelers using public transport and parking in municipal car parks doubled. There was also an increase of approximately 500 more taxi rides. Transaction amounts obtained from BankAxept show that there was a 70% increase in turnover in Arendal city center during the event, compared to the previous year.

As a supplement to the quantitative analysis, the qualitative data from the survey shows that, 96.8% of the respondents wants to visit Arendal again as a result of the TSRA experience, and 98.9% believe that the event is positive for Arendal. Overall, we see that the visitors had a very positive experience of the event. 302 of the survey respondents described the event as "fantastic".

In summary, the analysis show that the event has contributed to significant value creation for Arendal municipality. Local businesses have benefited positively from the event, and the residents of Arendal and visitors to the city have had a "fantastic" experience that they would like to repeat in the future.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	7
2	Metodisk gjennomføring	9
3	Verdiskaping	16
4	Avsluttende bemerkninger	29

1

Innledning

pwc

Innledning

Tall Ships Races Arendal 2023

Tall Ships Races er verdens største regatta for seilskuter. Arrangementet eies av Sail Training International og har som hovedmål å øke internasjonal forbrødring og forståelse mellom ungdom. Prosjektet involverer ungdom fra hele verden, som får utfordre seg selv og andre på havet, i et fellesskap på tvers av nasjonalitet, kultur og religion. Uavhengig av hvilken havn Tall Ships Races flåten møtes, er organisasjonen et samarbeid mellom Sail Training International og den aktuelle vertsbyen.

I perioden 3. august til søndag 6. august 2023 var Arendal for første gang, en av fem offisielle vertshavner for regattaen. Skutene seilte inn til Arendal en dag før planen, altså onsdag 2. august. I tillegg var følgende byer vertshavner for regattaen i 2023; Den Helder, Hartlepool, Fredrikstad og Lerwick.

Mandat

PwC har, som en uavhengig part, hatt i mandat å gjennomføre en økonomisk ringvirkningsanalyse av arrangementets betydning for Arendal kommune. Hovedformålet med analysen har vært å kartlegge:

- Tall Ships Races Arendals økonomiske betydning for regionen.
- Arrangementets betydningen for lokalt næringsliv, samt,
- besøkendes opplevelse av arrangementet.

Gjennomføring

I analysen er det benyttet en arrangementskalkulator utviklet i samarbeid mellom PwC og Innovasjon Norge. Arrangementskalkulatoren har i forbindelse med flere tilsvarende eller lignende type arrangement vist seg egnet til bruk for å analysere og vurdere hvilke ringvirkninger arrangementene fører med seg. PwC har benyttet arrangementskalkulatoren til å gjennomføre lignende økonomiske ringvirkningsanalyser for Tall Ships Races i Bergen 2014 og 2019, Kristiansand 2015, Stavanger 2018, Fredrikstad 2019 og 2023. Metode og tilnærming er inspirert av og bygger videre på erfaringene fra tidligere arbeid.

2

Metodisk gjennomføring

pwc

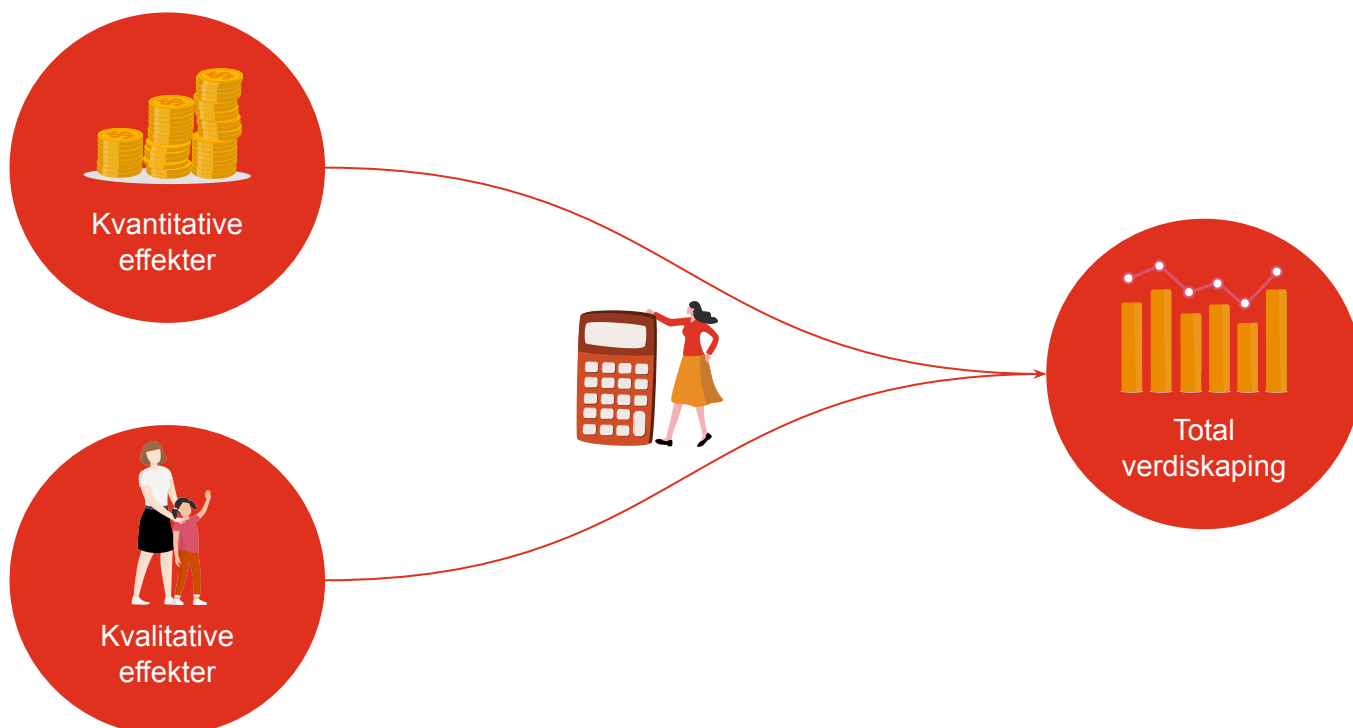
Metodisk gjennomføring

2.1 Metodisk tilnærming

For å analysere effekter og ringvirkninger, har det blitt lagt til grunn både kvantitative og kvalitative data. Den kvantitative analysen er gjennomført med utgangspunkt i en arrangementskalkulator, supplert med tall innhentet fra det lokale næringslivet. De kvalitative vurderingene er utledet basert på svarene i en spørreundersøkelse blant besøkende. I tillegg har det blitt hentet sitater fra en evaluering som ble gjennomført blant frivillige.

I det følgende omtales måten de ulike datakildene er behandlet og lagt til grunn for vurderingene av funn som er gjort i neste kapittel. Begrensninger og forutsetninger knyttet til beregninger som er gjort omtales der det har vært ansett relevant.

Verdiskaping defineres i analysen som summen av kvantitative og kvalitative effekter. De kvantitative effektene lar seg tallfeste, for eksempel antall besøkende og totalt forbruk i forbindelse med arrangementet. Mens de kvalitative effektene belyser i hvilken grad arrangementet har bidratt til ringvirkninger ut over økonomisk verdiskaping. Eksempler på dette er hvorvidt arrangementet har bidratt til å skape begeistring og økt tilhørighet blant befolkningen i regionen, hvorvidt det oppleves som en arena for integrering, en katalysator for frivillig arbeid eller en mulighet for markedsføring av lokale varer og produkter mv.

Figur 1: Verdiskaping

Metodisk gjennomføring

2.2 Kvantitative datakilder

2.2.1 Om arrangementskalkulatoren

Arrangementskalkulatoren er et verktøy utviklet av PwC, i samarbeid med Innovasjon Norge. Den tar utgangspunkt i en nullsituasjon hvor det ikke avholdes et arrangement, og estimerer hvilke økonomiske ringvirkninger som finner sted grunnet gjennomføringen av arrangementet. Arrangementskalkulatoren kartlegger ringvirkninger i både regional og nasjonal verdiskaping, men denne analysen har kun tatt for seg den regionale verdiskapingen arrangementet hadde for Arendal kommune. Kalkulatoren tar utgangspunkt i antall unike besøkende under arrangementet, og baserer seg på satser og forbrukerstatistikk fra SSB, som kontrolleres opp mot svar i spørreundersøkelsen knyttet til de besøkendes forbruk (se beskrivelse av spørreundersøkelsen under punkt 2.3). I dette tilfellet har svarene i spørreundersøkelsen bekreftet at standardverdiene hentet fra SSB har vært nøyaktige, derfor er det disse satsene som er lagt til grunn (uendret) for utregningene i kalkulatoren. Det har også vært et formål å legge seg på et realistisk estimat, og selv om satsene i enkelte tilfeller kunne blitt vurdert oppjustert noe, er det ikke gjort.

Kilder til informasjon og sentrale forutsetninger som er lagt til grunnlaget for de beregninger som er gjort i arrangementskalkulatoren, er følgende:

- Antall besøkende
- Besøkendes opprinnelse
- Hovedformål med besøket i Arendal sentrum

I det videre er det gitt en beskrivelse av disse forutsetningene, samt løpende redegjørelser for hvilke antagelser som er lagt til grunn for å vurdere dem.

Det er også redegjort for øvrige kilder til informasjon som er benyttet for å gjøre de nødvendige beregningene i kalkulatoren, herunder innkvartering og regnskapstall fra arrangør.

Metodisk gjennomføring

Antall besøkende

Ansvar for å vurdere hvor mange besøkende som deltok på Tall Ships Races i løpet av arrangementsperioden, har vært hos arrangør Arendal By Tsr. Dette er et utfordrende estimat å kalkulere, spesielt siden arrangementet ikke selger billetter. En stor andel av de besøkende deltok mer enn en dag. For å unngå å telle en person flere ganger, var det nødvendig å estimere antall unike besøkende. Dette tallet dannet grunnlaget for arrangementskalkulatoren og påvirket i resultatet av verdiskapingen.

For å komme frem til antall unike besøkende ble det benyttet lokasjonsbasert telling (UMS) levert av Everbridge. Tellingen viser alle mobiltelefoner som befinner seg i det avgrensede området. Alle mobiltelefoner fra alle aktuelle selskap blir telt med, inklusive utenlandske simkort.

I tillegg til mobiltelefoner i det aktuelle området, har det også blitt telt noen telefoner utenfor området. Dette skyldes at det er basestasjoner som dekker det avgrensede området og ikke lar seg avgrense nøyaktig. I tillegg har det noen ganger vært et problem at enkelte simkort i teslabiler blir telt med. Merk også at telefoner på gjennomreise kan bli telt med. Dette kan indikere at tallet unike besøkende som er lagt til grunn i kalkulatoren er estimert for høyt.

Med hensyn til potensiell feilmargin er det likevel vurdert til at det oppgitte estimatet unike besøkende er sannsynlig. Estimaten inkluderer ikke barn uten mobiltelefon.

Som nevnt innledningsvis, ankom skutene en dag tidligere enn arrangementet var planlagt å starte. Tellingsystemet var ikke slått på denne dagen, og det medfører at det trolig var mange besøkende som ikke ble telt med. Det ble derfor gjort et estimat på antall unike besøkende denne dagen (2. august). For å regne ut dette estimatet ble det antatt at det deltok noe færre personer på innseilingen enn annonsert utseiling. Denne beregningen (kontrollert også mot tall fra Telia) bidro da til et anslag på 8 000 besøkende på innseilingsdagen. Totalt antall unike besøkende ble da **88 340** unike personer i området i løpet av de fem dagene arrangementet varte.

Figur 2: Definisjon av arrangementsområdet

Metodisk gjennomføring

Besøkendes opprinnelse

De besøkendes opprinnelse er en av nøkkelfaktorene som vil påvirke selve verdiskapingen. Arrangementskalkulatoren opererer med tre kategorier: lokale nordmenn, ikke-lokale nordmenn og besøkende fra utlandet. Underveis i spørreundersøkelsen ble respondentene spurt om deres bakgrunn basert på om de bodde i Arendal kommune, i Agder for øvrig, Norge for øvrig eller utenlands. I ringvirkningsanalysen for Arendal kommune bruker vi følgende:

Besøkende fra Arendal er behandlet som «lokale nordmenn».

Besøkende fra Agder for øvrig og Norge for øvrig er behandlet som «ikke-lokale nordmenn».

Besøkende fra utlandet er behandlet som «besøkende fra utlandet».

Den største gruppen av besøkende under arrangementet var den lokale befolkningen. Denne gruppen er ekskludert som en helhet da det er regional verdiskaping som skal estimeres. Hovedårsaken til dette er at de lokales forbruk under arrangementet representerer en verdi som vi kan anta ville vært den samme uavhengig av om arrangementet ville funnet sted. Dette gjør at kalkulatoren gir en konservativ verdiskaping.

Modellen gjør ikke rede for forbruket fra lokalbefolkningen som valgte å bli i Arendal på grunn av TSRA. Dette kunne potensielt hatt en positiv innvirkning på den regionale verdiskapingen. Dette er ikke inkludert i den estimerte regionale verdiskapingen, og vil derfor være en potensiell svakhet med arrangementskalkulatoren.

Hovedårsaken til å være i Arendal sentrum

I tillegg til kravet om å være en del av «ikke-lokale nordmenn»- eller «besøkende fra utlandet»-kategorien, må den besøkende også oppfylle kriterie om at TSRA var hovedårsaken til besøket i Arendal sentrum, for å bli inkludert i arrangementskalkulatoren.

Spesifikke forutsetninger som kan ha påvirket antall besøkende

Enkelte forhold vil gjelde spesifikt for arrangementet arrangert i Arendal, under de spesifikke datoene, og kan således ikke sammenlignes med tidligere arrangement. Tall Ships Races Arendal 2023 ble avholdt uken etter fellesferien. Tidspunktet arrangementet ble avholdt på kan ha påvirket både antall besøkende og andelen lokale besøkende. Det var trolig en stor andel av befolkningen i Arendal som allerede var kommet hjem fra ferie, samt begrenset antall tilreisende fra utenfor Agder.

Det var gode værforhold under arrangementet, noe som kan ha påvirket antall besøkende i positiv retning.

Innkvartering

Ulike typer innkvartering antas å kreve ulike typer av utgifter og bidrar derfor til ulik verdiskaping. For eksempel kan det antas at en gjest som bor på et hotell har høyere utgifter enn en gjest som leier en hytte eller en leilighet.

Metodisk gjennomføring

Innkvarteringskapasitet og normalt belegg vil være relevant for verdiskapingen. Med belegg menes opptatte senger. Hvis hotellene hadde hatt 100 % belegg uavhengig av om arrangementet hadde funnet sted eller ikke, vil ikke arrangementets besøkende bidra til ytterligere verdiskaping. Da ville de erstattet besøkende som hadde booket rom uavhengig av om TSRA hadde blitt arrangert eller ikke.

For å regne ut belegg for perioden uten arrangement, har vi kontaktet åtte hoteller som befinner seg i Arendal kommune, og spurt om beleggsprosenten for 4.-7. august 2022. Fem av hotellene svarte, og vi benyttet gjennomsnittet av svarene. Overnattingskapasiteten er basert på data samlet inn fra SSB, og viser sengekapasitet per døgn i Arendal/Grimstad¹. Det var ikke mulig å begrense regionen ytterligere.

Kapasitet på hytter eller private leiligheter som er tilgjengelig for leie var utfordrende å vurdere, da tilbudet er stort, og spredt over ulike nettsider. For å samle inn informasjon om utleietjenester i kommunen ble AirDNA² benyttet, og en viktig forutsetning å merkes er at data fra en sekundærkilde aldri vil være 100% nøyaktig. Så lenge AirBnb ikke offentliggjør sine tall vil data fra AirDNA antageligvis være den beste kilden til innsikt i AirBnb-markedet i Norge i dag. Antall hytter eller leiligheter tilgjengelig for leie ble ikke ansett som et hinder for folk å delta på TSRA. Antallet utleieenheter ble derfor satt til en høyere verdi for å sikre at de ikke ville representere en flaskehals i arrangementskalkulatoren.

Regnskap

I tillegg til informasjon om besøkende og innkvartering, var arrangementets regnskap viktig input til arrangementskalkulatoren, ettersom hvor og hvordan arrangøren forvalter økonomiske ressurser potensielt vil ha en stor innflytelse på selve verdiskapingen. Dette vil spesielt tre i kraft dersom arrangøren bidrar til å flytte midler ut av regionen eller ut av landet. Med andre ord vil inntekten eller kostnaden kunne påvirke verdiskapingen avhengig av hvor det kommer fra. Forbruk finansiert utenfor regionen eller landet, men som konsumeres lokalt, vil ha en positiv innvirkning på verdiskapingen. Lokal finansiering av lokalt forbruk vil ha liten eller ingen innvirkning på verdiskapingen.

Ettersom regnskapet ikke var fullført ved tidspunktet denne rapporten blir ferdigstilt, ble det utarbeidet et foreløpig prosjektregnskap. Anslaget var basert på foreløpige tall, og ble utredet i samarbeid med Arendal By Tsr. Det ble tatt høyde for kjente kostnader som enda ikke hadde påløpt eller blitt fakturert.

2.2.2 Omsetningstall fra lokale virksomheter

Data fra lokale hoteller, taxiselskap, parkeringshus og kollektivtrafikk ble samlet inn som et supplement til resultatene fra arrangementskalkulatoren. Hovedformålet var å undersøke om man kunne kartlegge en økning i etterspørsel hos de ovennevnte virksomhetene i den aktuelle perioden arrangementet ble avholdt, sammenlignet med etterspørsel fra korresponderende periode tidligere år. Det ble derfor samlet inn informasjon om beleggsprosent på hotellene, antall turer hos taxiselskapene, antall parkeringer i parkeringshusene, og antall reisende på kollektivtransporten i kommunen. I tillegg til å samle inn data fra virksomhetene selv, ble det også hentet inn tall fra Byselskapet om BankAxept-transaksjoner i de aktuelle periodene. BankAxept står for ca. 85% av alle transaksjoner, og ble derfor ansett som en pålitelig kilde for å vurdere effektene arrangementet hadde på lokalt næringsliv.

¹ - SSB <https://www.ssb.no/statbank/table/13153/tableViewLayout1/>

² - AirDNA <https://app.airdna.co/data/no/89305?tab=performance>

Metodisk gjennomføring

2.3 Kvalitative datakilder

2.3.1 Spørreundersøkelse

For å analysere arrangementets betydning for Arendal kommune har det som et supplement til de kvantitative dataene også blitt samlet inn informasjon fra besøkende om ikke-økonomiske effektene i en spørreundersøkelse.

Spørreundersøkelsen ble utarbeidet i samarbeid mellom arrangør og PwC, basert på lignende spørreundersøkelser utarbeidet for andre arrangement med samme formål om å vurdere ringvirkninger. Undersøkelsen inkluderte spørsmål som kartla alt fra respondentens bakgrunn til deres oppholdslengde og overnattingsform. Det ble også stilt spørsmål i undersøkelsen som kartla andre verdier, slik som oppfattelsen av Arendal som vertsby og åpne spørsmål der respondentene kunne beskrive deres syn på arrangementet som en helhet. Undersøkelsen var tilgjengelig både på norsk og engelsk.

I spørreundersøkelsen ble det også inkludert spørsmål som var med å kartlegge det individuelle forbruket blant arrangementets besøkende, for å kunne kontrollere, og eventuelt justere dette opp mot standardverdier hentet fra SSB.

Spørreundersøkelsen ble utformet i Google Forms, og distribuert via QR-koder plassert rundt i arrangementsområdet. For å øke svarprosenten har Arendal By Tsr loddet ut to flybilletter til USA blant undersøkelsens deltakere.

Totalt 1177 besøkende deltok i spørreundersøkelsen.

3

Verdiskaping

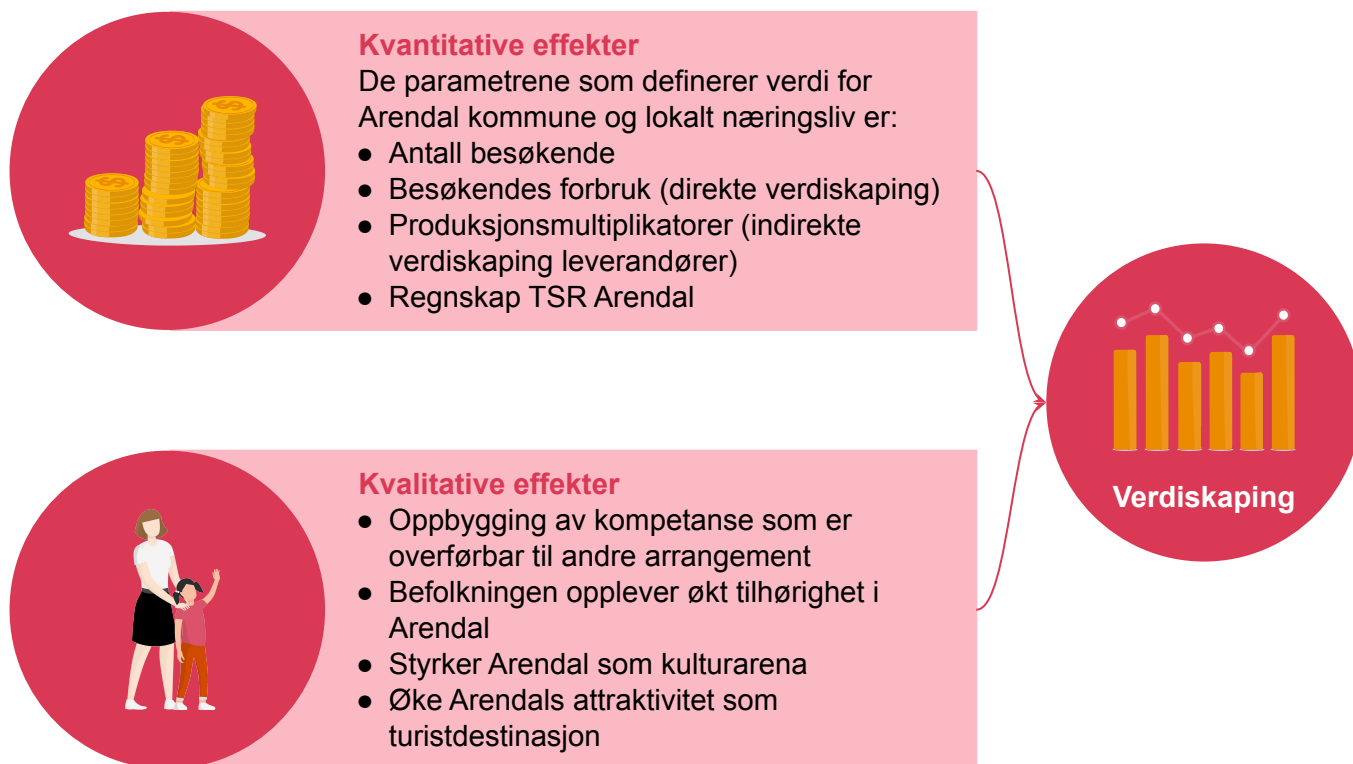
pwc

Verdiskaping

3.1 Overordnet om vurderinger og hovedfunn

Hovedformålet med analysen har vært å kartlegge Tall Ships Races Arendals økonomiske betydning for regionen, arrangementets betydningen for lokalt næringsliv, samt besøkendes opplevelse av arrangementet.

Verdiskaping er som beskrevet i metodedelen definert som summen av kvantitative og kvalitative effekter.

Figur 3: Verdiskaping

“ Folkefest og underholdning for familier. Og gratis! Fantastisk!
- Respondent på spørreundersøkelsen

Verdiskaping

3.2 Hovedfunn

Kort oppsummert viser analysen at Tall Ships Races Arendal bidro til en regional verdiskaping for Arendal kommune tilsvarende 40,2 MNOK. Størsteparten av verdiskapingen er utledet av forbruket til besøkende på arrangementet. Totalt deltok 90 340 personer på arrangementet, og beleggsprosenten hos hotellene lå på 91,7% i arrangementsperioden. 96,8% av besøkende sa at arrangementet har gjort at de ønsker å besøke Arendal igjen, mens 98,9% mente arrangementet var positivt for Arendal by. Arrangementet ble beskrevet som "fantastisk" av en stor andel besøkende. Hovedfunnene blir gjennomgått i større detalj i neste del av kapitlet.

40,2
MNOK i verdiskaping

91,7%
belegg på hoteller

90 340
besøkende på arrangementet

96,8%
vil besøke Arendal igjen

98,9%
mener arrangementet var positivt for Arendal

fantastisk

ordet flest besøkende brukte om arrangementet

Verdiskaping

3.3 Gjennomgang av funn

I dette avsnittet vil et estimat av arrangementets verdiskaping bli presentert. Det er viktig å se på verdiskaping i lys av de forutsetningene som ble lagt til grunn, slik som beskrevet i metodedelene.

3.3.1 40,2 MNOK i verdiskaping for Arendal kommune

Vi skiller mellom regional verdiskaping som vil ha en utløsende effekt i Arendal-regionen, og nasjonal verdiskaping som vil ha en utløsende effekt nasjonalt. De to typene av verdiskaping skiller seg fra hverandre i forhold til om forbruket stammer fra besøkende som er nordmenn, men som bor utenfor Arendal, eller om forbruket stammer fra besøkende som er fra utlandet. Denne analysen tar for seg den regionale verdiskapingen.

De lokale besøkende, de lokale tilknyttede personene og lokale deltakere er ekskludert fra verdiskapingen, ettersom arrangementskalkulatoren antar at de lokale ikke vil bidra til verdiskaping i Arendal i forbindelse med TSRA. I den påfølgende delen av dette kapitlet vil vi gi en detaljert oversikt over estimatene våre.

Segmentering av besøkende for Arendal kommune

Besøkende som kom utenfra Arendal, som hadde TSRA som hovedformål med besøket til Arendal sentrum, bidro til verdiskaping for Arendal kommune. Av 88 460 unike besøkende, fremkom det i undersøkelsen at 60% var lokale, 37% ikke-lokale nordmenn, og 3 % var fra utenfor Norge. De 60% lokale ble dermed trukket ut fra totalen som bidrar til verdiskaping. I undersøkelsen ble ikke-lokale nordmenn og besøkende fra utlandet også spurt om TSRA var hovedformål for reisen. 82% av ikke-lokale og 61% av utenlandske besøkende svarte ja. Dermed fjernes 18% fra ikke-lokale og 39% fra utenlandske besøkende. Etter dette uttrekket var gjort, sto man igjen med 26 924 ikke-lokale og 1 410 utenlandske besøkende som bidro til verdiskaping for Arendal kommune. Besøkende med TSRA som hovedformål med reisen sin utgjorde da 28 334 personer ut fra de 88 460 unike besøkende.

Segmentering av besøkende	Lokale	Ikke-lokale nordmenn	Besøkende fra utlandet
Andel av totale besøkende	60%	37%	3%
Andel av besøkende med arrangementet som hovedårsak til reise		82%	61%
Antall besøkende av betydning for verdiskaping		26 924	1 410

Segmentering av tilknyttede personer for Arendal kommune

Tilknyttede personer som kom utenfra Arendal bidro til verdiskaping for Arendal kommune. Tilknyttede personer var artister, medlemmer av Tall Ships-komiteen, frivillige, ansatte, funksjonærer etc. Av 448 tilknyttede personer var 80% lokale, 15% ikke-lokale nordmenn og 5% utenlandske. De 80%

Verdiskaping

lokale ble trukket ut, noe som medførte at det var 67 ikke-lokale og 22 utenlandske tilknyttede personer som bidro til verdiskaping for kommunen. Det ble ikke gjort et uttrekk på hvorvidt tilknyttede personer hadde deltakelse på arrangementet som hovedformål eller ikke, da disse jobbet på arrangementet i en eller annen kapasitet. Dermed gikk beregningen ut i fra at alle tilknyttede personer hadde TSRA som hovedformål med reisen. Tilknyttede personer som påvirket verdiskapingen for Arendal kommune utgjorde 89 personer ut fra de 448 tilknyttede personene.

Segmentering av tilknyttede personer	Lokale	Ikke-lokale nordmenn	Besøkende fra utlandet
Andel av totale tilknyttede personer	80%	15%	5%
Antall besøkende av betydning for verdiskaping		67	22

Segmentering av deltakere for Arendal kommune

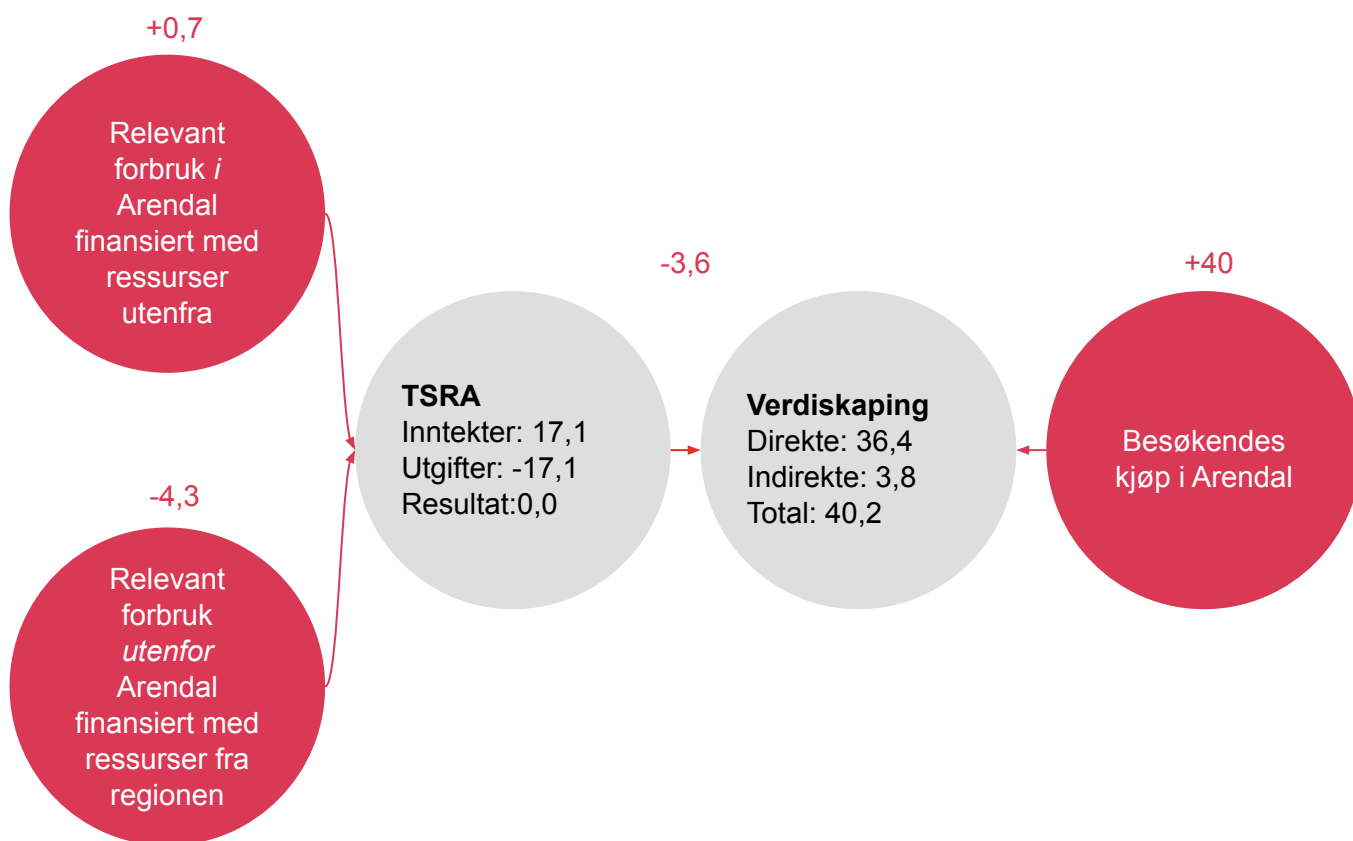
Deltakere som kom utenfra Arendal bidro til verdiskaping for Arendal kommune. Medseilere, Sail Training international og mannskap ble ansett som deltakere under arrangementet. Av 1 432 deltakere, var 5% lokale, 10% ikke-lokale norske, og 85% utenlandske. Andelen på 5% lokale ble trukket ut, og dermed var det 143 ikke-lokale og 1 217 utenlandske deltakere som bidro til verdiskaping for Arendal kommune. I likhet med tilknyttede personer, ble det heller ikke her gjort et uttrekk basert på om arrangementet var hovedformålet med reisen eller ikke, ettersom disse også var direkte tilknyttet arrangementet. Deltakere under arrangementet som påvirket verdiskapingen for Arendal kommune utgjorde 1360 personer av totalt 1432 deltakere.

Segmentering av deltakere	Lokale	Ikke-lokale nordmenn	Besøkende fra utlandet
Andel av totale deltakere	5%	10%	85%
Antall besøkende av betydning for verdiskaping		143	1 217

Fordelt på de tre kategoriene besøkende, tilknyttede personer og deltakere, var det totalt 29 783 av 88 340 personer på arrangementet som bidro til verdiskaping.

Verdiskaping

Figur 4: Verdiskaping for Arendal kommune

Figuren over viser at Tall Ships Races har bidratt med en regional verdiskaping på omtrent 40,2 millioner kroner i direkte (36,4 mill.) og indirekte verdiskaping (3,8 mill.). Den indirekte verdiskapingen ble regnet ut basert på direkte verdiskaping, og skapes gjennom leverandører og underleverandørers produksjon og tjenester for å møte etterspørselsøkingen, en multiplikatoreffekt.

Den direkte verdiskapingen måles ut i fra arrangøren eller besøkendes forbruk av varer og tjenester. TSRA hadde en høy andel lokale besøkende, som ikke bidrar til økt verdiskaping i kommunen. Dette medfører at hver av de 29 783 personene som bidro til verdiskaping, i snitt bidro med 1 296 NOK i daglig verdiskaping. Dette er basert på SSBs standardsatser. Basert på modellen finner vi at besøkende har et forbruk utenfor arrangementet på ca. 40 millioner i arrangementsperioden.

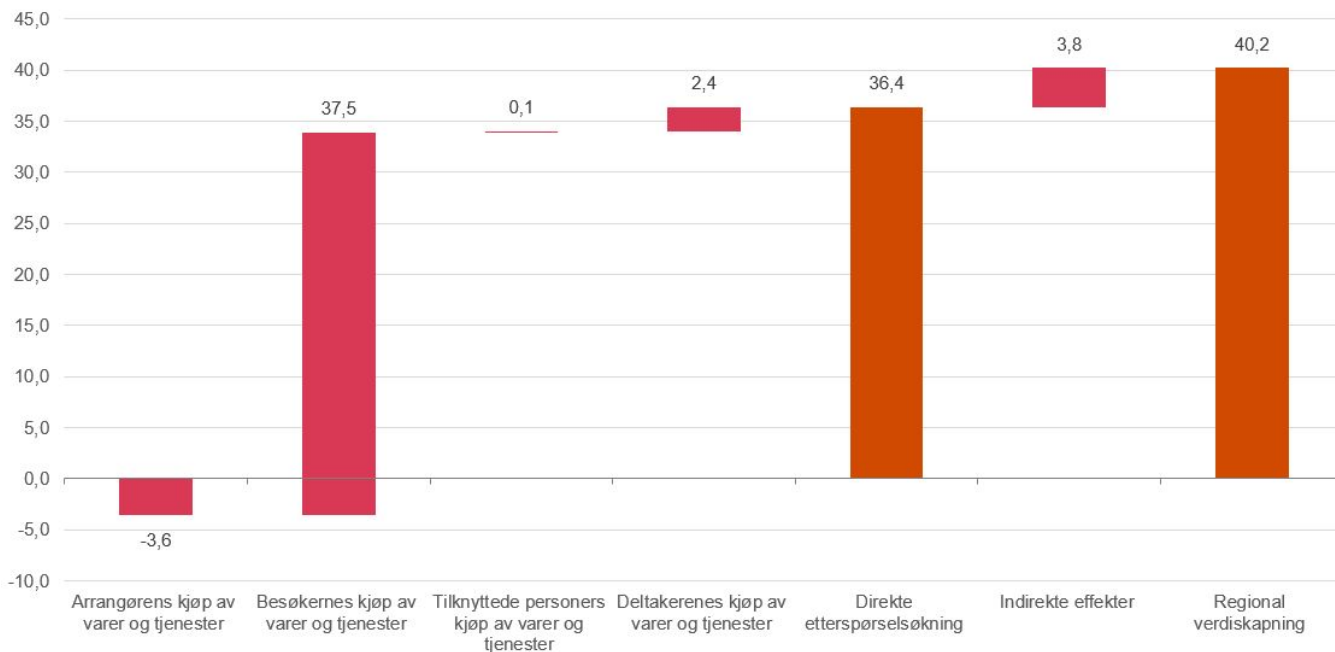
En stor andel av TSRAs inntekt er forårsaket av lokale ressurser og tilskudd, noe som innebærer at regionalt forbruk er finansiert av regionale ressurser. Disse inntektene vil ikke gi økt regional verdiskaping da de er finansiert med lokale ressurser. Kun 0,7 millioner av arrangørens forbruk er finansiert med ressurser utenfra regionen, og har positiv effekt på den regionale verdiskapingen. TSRA har hatt noen kostnader knyttet til ressurser utenfra regionen. Dette utgjør 4,3 millioner, som har negativ innvirkning på verdiskapingen.

Kjempeflott for Arendal, byen vår. For innbyggere, tilreisende og næringsliv.

- Respondent på spørreundersøkelsen

Verdiskaping

Figur 5: Fra kjøp til verdiskaping for Arendal kommune

Figuren over illustrerer hvordan de regionale verdiskapingen gjøres opp av Arendal By Tsrs kjøp av varer og tjenester; besøkendes, tilknyttede personers og deltakeres kjøp av varer og tjenester; direkte etterspørselsøkning som resultat av arrangementet og indirekte effekter.

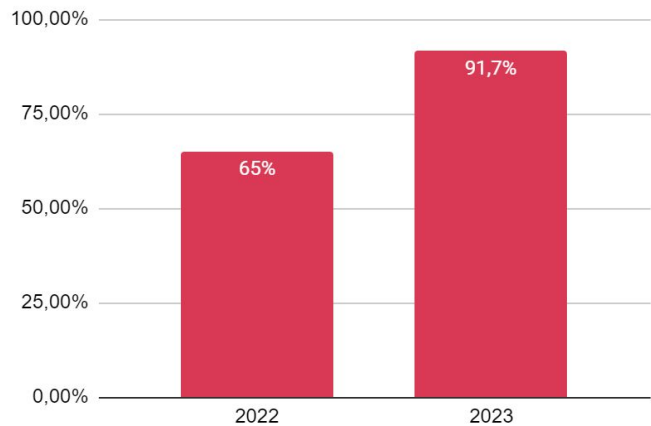
Verdiskaping

3.3.2 Et arrangement med stor betydning for det lokale næringslivet

Informasjonen samlet inn fra lokalt næringsliv indikerer at arrangementet hadde en positiv innvirkning på de lokale virksomhetene i Arendal, både når det gjelder besøkstall og omsetning.

Nesten fullsatte hoteller

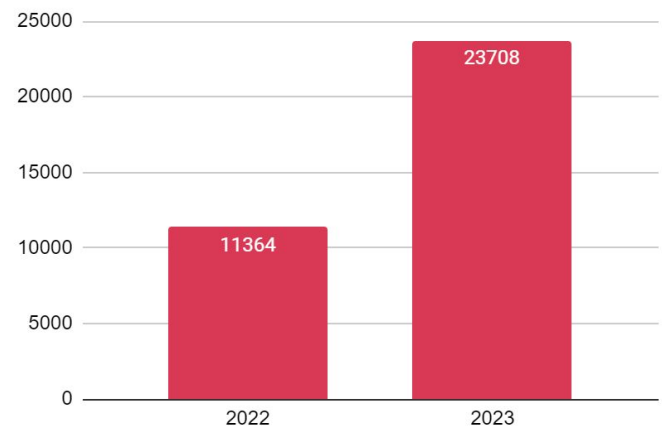
Data samlet inn fra hotellene i Arendal viser at beleggsprosenten i perioden 4.-7. august 2022 lå på 65%. Beleggsprosenten for 3.-6. august 2023 lå på 91,7%. Dette medfører en økning på 26,7 prosentpoeng fra 2022 til 2023. Merk at disse tallene er basert på svar fra fem hoteller i kommunen. Dette indikerer at arrangementet kan ha hatt stor betydning for hotellenes belegg i en periode hvor det ordinært ikke er så høyt belegg. To hoteller oppga også å operere med høyere snittpris per rom i 2023 enn 2022. Denne prisøkningen er ikke hensyntatt i arrangementskalkulatoren, noe som tyder på at arrangementet kan ha hatt en ytterligere effekt for de lokale hotellene enn hva som fremkommer i kalkulatoren.

Figur 6: Hotellenes belegg i 2022 og 2023

Dobling av reisende på kollektivtransporten

Data samlet inn fra Agder Kollektivtrafikk (AKT) viser at det var 11364 reisende i Arendal kommune i perioden 4.-7. august 2022. I perioden 3.-6. august 2023 lå tallet på 23708. Dette medfører at antall passasjerer på kollektivtrafikk har doblet seg fra 2022 til 2023. AKT utvidet også sitt rutetilbud under arrangementet for å tilrettelegge en økning i antall reisende³. Det utvidede rutetilbudet gjaldt både innad i Arendal kommune, men også mellom Arendal - Grimstad - Lillesand - Kristiansand, samt Arendal - Tvedestrand. Det fremstår sannsynlig at økningen i passasjerer ble forårsaket av arrangementet. TSR er et grønt arrangement med miljøsertifisering⁴, noe som understøttes av det tilrettelegges for at besøkende kan reise klimavennlig.

Figur 7: Kollektivreisende i 2022 og 2023

“ Fantastisk, Arendal er den perfekte by for arrangementet.
- Respondent på spørreundersøkelsen

³ - Agder Kollektivtrafikk, <https://www.akt.no/aktuelt/arrangement/tall-ships-races-arendal.3394.aspx>

⁴ - Tall Ships Races Arendal, <https://www.tallshipsracesarendal.no/praktisk-info/>

Verdiskaping

Dobling av antall parkeringer i parkeringshus

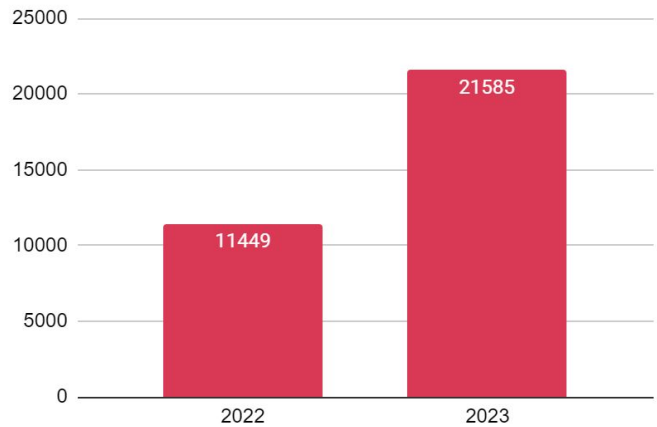
Det ble innhentet data fra Arendal kommune tilknyttet antall parkeringer ved parkeringshusene Plus Vest, Pollen, SSA, Torvet og Tyholmen. Totalt i disse parkeringshusene ble det registrert 11449 parkeringer i perioden 4.-7. august 2022. I perioden 3.-6. august 2023 ble det totalt registrert 21585 parkeringer. Dette medfører at antall parkeringer nesten doblet seg fra 2022 til 2023. Sentrum var stengt for biler under arrangementet, og deler av økningen i parkeringshusene kan derfor trolig forklares ved at det var færre tilgjengelige plasser i gatene. Likevel tyder tallene på at arrangementet også har hatt betydning for økt biltrafikk til og i Arendal.

500 flere taxiturer

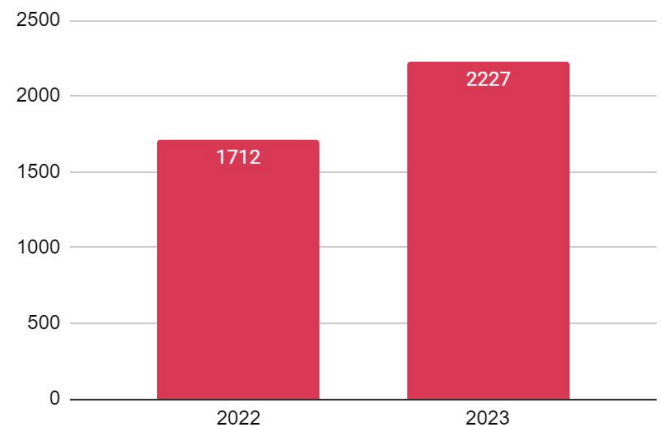
Data samlet inn fra taxiselskaper i Arendal viser at det i perioden 4.-7. august 2022 ble registrert 1712 turer, mens det i perioden 3.-6. august 2023 ble registrert 2227 turer. Dette medfører en økning på i overkant av 500 taxiturer fordelt på hele arrangementsperioden. Denne økningen har sannsynligvis en sammenheng med arrangementet.

70% økning i omsetning via BankAxept

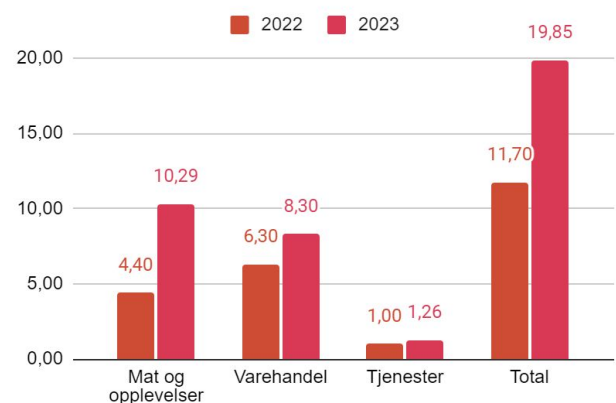
Tall samlet inn fra BankAxept viser at det i perioden 4.-7. august 2022 ble omsatt for 11,7 MNOK i Arendal sentrum, mens det i perioden 3.-6. august 2023 ble omsatt for 19,85 MNOK. Dette medfører en prosentvis økning tilsvarende 70%. Den største økningen fant sted i kategorien mat og opplevelser, hvor omsetningen mer enn doblet seg fra 2022 til 2023. Dette understøtter beregningene fra kalkulatoren, og til sammen utgjør dette et solid datagrunnlag som viser at Tall Ships Races har hatt betydelige positive økonomiske ringvirkninger i kommunen.

Figur 8: Antall parkeringer i 2022 og 2023

Figur 9: Antall taxiturer i 2022 og 2023

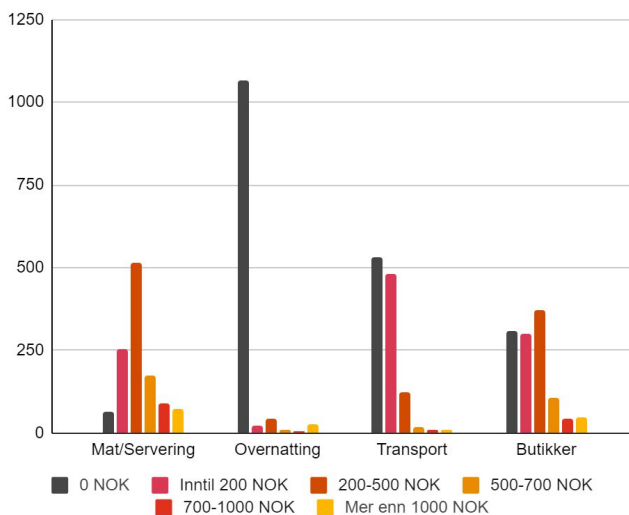

Figur 10: BankAxept-transaksjonsbeløp i MNOK for 2022 og 2023

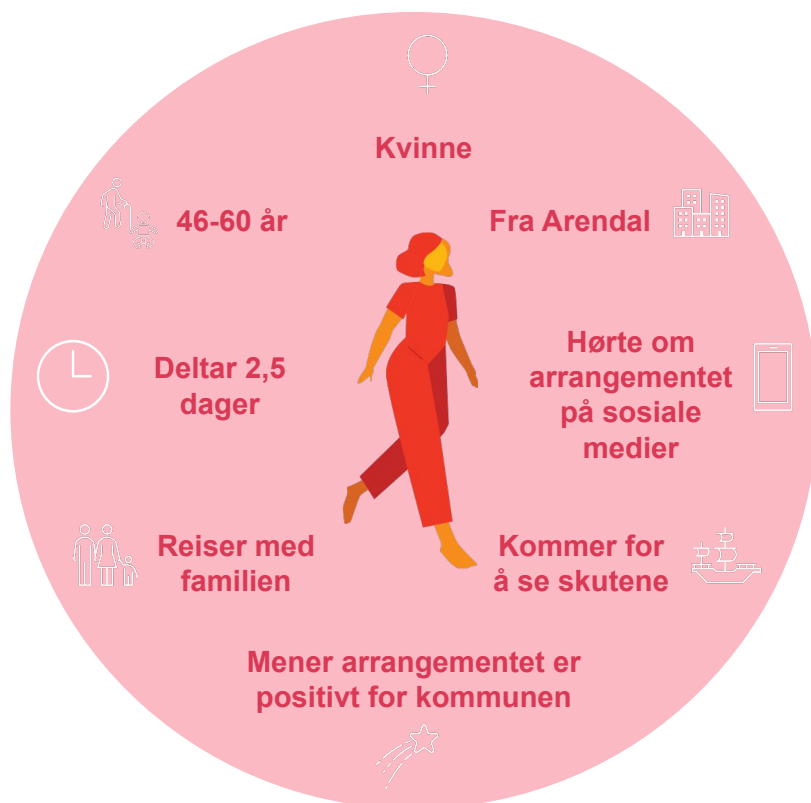
Verdiskaping

Besøkende legger i snitt igjen 1 296 kr i byen

Respondentenes forbruk ble delt inn i fire ulike kategorier - mat/servering, overnatting, transport og butikker. Respondentene oppga å bruke varierte summer på mat og servering, men de fleste oppgir å benytte mellom 200-500 kr. Når det gjelder overnatting ser vi at en stor andel oppgir å bruke 0 kr på overnatting, noe som samsvarer med at en høy andel oppgir hytte, kjente/familie og camping/båt som overnattingsform. Størsteparten bruker enten ingenting eller inntil 200 kr på transport, og oppgir å bruke mellom 0 og 500 kr i butikker. Basert på SSBs standardsatser har kalkulatoren regnet ut at hver besøkende som bidrar til verdiskaping i snitt legger igjen 1 350 kr i Arendal per døgn. Dette beregnede forbruket støtter opp under tallene mottatt fra næringslivet, og tyder på at besøkende også legger igjen betydelige summer hos byens næringsliv. Basert på spørreundersøkelsen finner vi at lokale besøkende i snitt bruker 682 kr under arrangementet. Dette har dog ikke innvirkning på verdiskapingen.

Figur 11: Penger brukt på mat/servering, overnatting, transport og butikker

Figur 12: Statistikk om den typiske Tall Ships-gjesten basert på spørreundersøkelse blant besøkende

Verdiskaping

3.3.3 Et fantastisk arrangement for besøkende og byen

Avslutningsvis i undersøkelsen ble respondentene stilt noen spørsmål som ikke er kvantifiserbare, men som likevel illustrerer hvilke ringvirkninger arrangementet har for kommunen. Generelt har respondentene et positivt syn på både arrangementet og Arendal som vertsby.

“ Ubeskrivelig magisk. Helt fantastisk!
- Respondent på spørreundersøkelsen

Besøkende vil gjerne besøke Arendal igjen

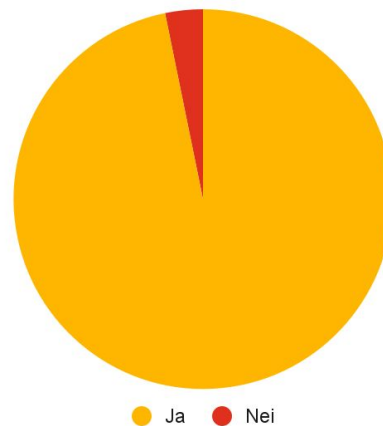
Flertallet av respondentene ga en sterk positiv tilbakemelding da de ble spurt om arrangementet ga dem lyst til å besøke Arendal igjen, hvorav 96,8% svarte ja. Dette tyder på at arrangementet bidrar til å fremme Arendal som turistdestinasjon, og potensielt kan føre til større tilstrømming av turister også i fremtiden.

“ Fantastisk reklame for Arendal by.
- Respondent på spørreundersøkelse

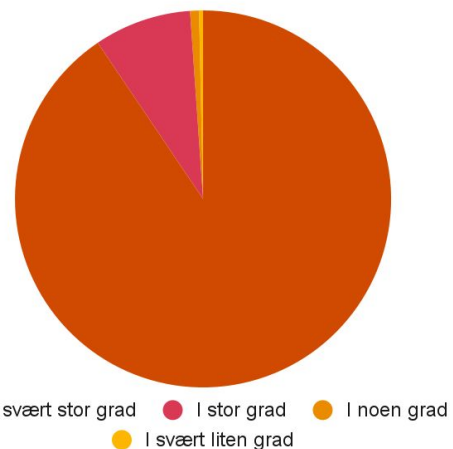
Et positivt tilskudd for Arendal

90,5% mente at arrangementet var i svært stor grad positivt for Arendal. 8,4% svarte at det i stor grad var positivt for Arendal, og tilsammen mente 98,9% at arrangementet var positivt for byen. De samme positive tilbakemeldingene finner vi også i evalueringen for frivillige, hvor et overveldende flertall har hatt en svært god opplevelse. Respondenter på både spørreundersøkelsen og frivilligevalueringen kommenterer at det var et profesjonelt og godt gjennomført arrangement, og at det er ønskelig med flere slike arrangementer i fremtiden.

“ Et svært profesjonelt arrangement. Byen har utviklet seg som en svært seriøs aktør innenfor arrangementsturisme.
- Respondent på spørreundersøkelsen

Figur 13: Har opplevelsen din ved å besøke Tall Ships Races Arendal gitt deg lyst til å besøke Arendal igjen?

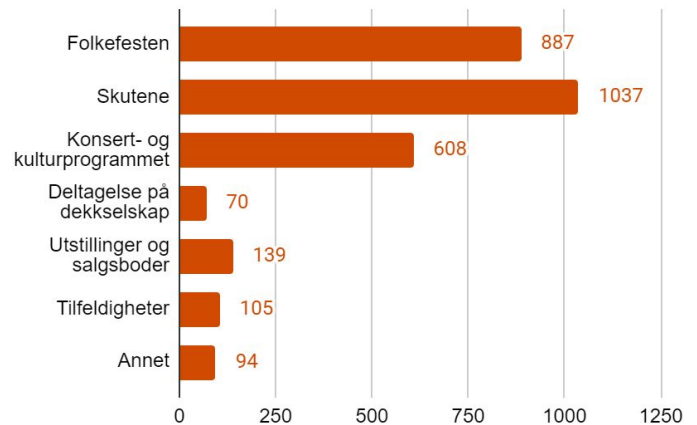
Figur 14: I hvilken grad synes du dette arrangementet er positivt for Arendal?

Verdiskaping

Mange grunner til å besøke TSRA

Figuren viser at det var skutene og folkefesten som tiltrakk de fleste av respondentene. Folkefest var også et av de mest brukte ordene i undersøkelsen til å beskrive arrangementet med. Det var også en stor andel som kom for konsert- og kulturprogrammet. Dette ble også trukket frem av respondenter på spørreundersøkelsen, som gledet seg over et variert og gratis underholdningsprogram. Merk at respondentene hadde mulighet til å velge flere alternativer når de svarte på spørsmålet.

Figur 15: Årsaker til å besøke Tall Ships Races i Arendal 2023

“ Strålende for folk som bur her og tilreisende. Engasjement, kultur, glede, samhold og ikke minst historie om den fantastiske byen Arendal.
- Respondent på spørreundersøkelsen

Verdiskaping

En folkefest!

Da respondentene ble bedt om å beskrive arrangementet med ett ord, ble ordene “fantastisk” (302) “folkefest” (130) “magisk” (41) og “spektakulært” (23) stadig gjentatt. Av alle respondentene var det kun en håndfull som hadde negative tilbakemeldinger. Disse gikk på at det var litt uoversiktlig, uinteressant, at portene ble låst om natten og at det var synd man ikke benyttet Røde Kors.

Samlet sett viser resultatene en betydelig verdiskaping tilsvarende 38,6 MNOK som følge av arrangementet, at lokale virksomheter opplevde en oppgang i etterspørsel i arrangementsperioden, og besøkende gir svært positive tilbakemeldinger.

Figur 16: Valg av ord for å beskrive TSRA 2023

“Kjempebra arrangement, det aller meste fungerte bra. Mange magiske øyeblikk, dette må vi få til igjen.
- Frivillig under TSRA 2023

4

Avsluttende bemerkninger

pwc

Avsluttende bemerkninger

Oppsummert, og som svar på innledende problemstillinger om 1) Hvilken økonomiske betydning TSRA har for regionen, 2) Hvilken betydning TSRA har for lokalt næringsliv og 3) Hvordan de besøkende opplever arrangementet, viser funnene fra analysen at:

- Arrangementet har ført til en betydelig verdiskaping for Arendal kommune.
- Tall fra det lokale næringslivet viser i tillegg at de har opplevd et positivt utbytte som følge av arrangementet.
- Og frivillige og besøkende oppgir at de hadde en positiv opplevelse av arrangementet. Basert på deres opplevelser, oppfordrer flere til at arrangementet bør gjentas.

Kontakt

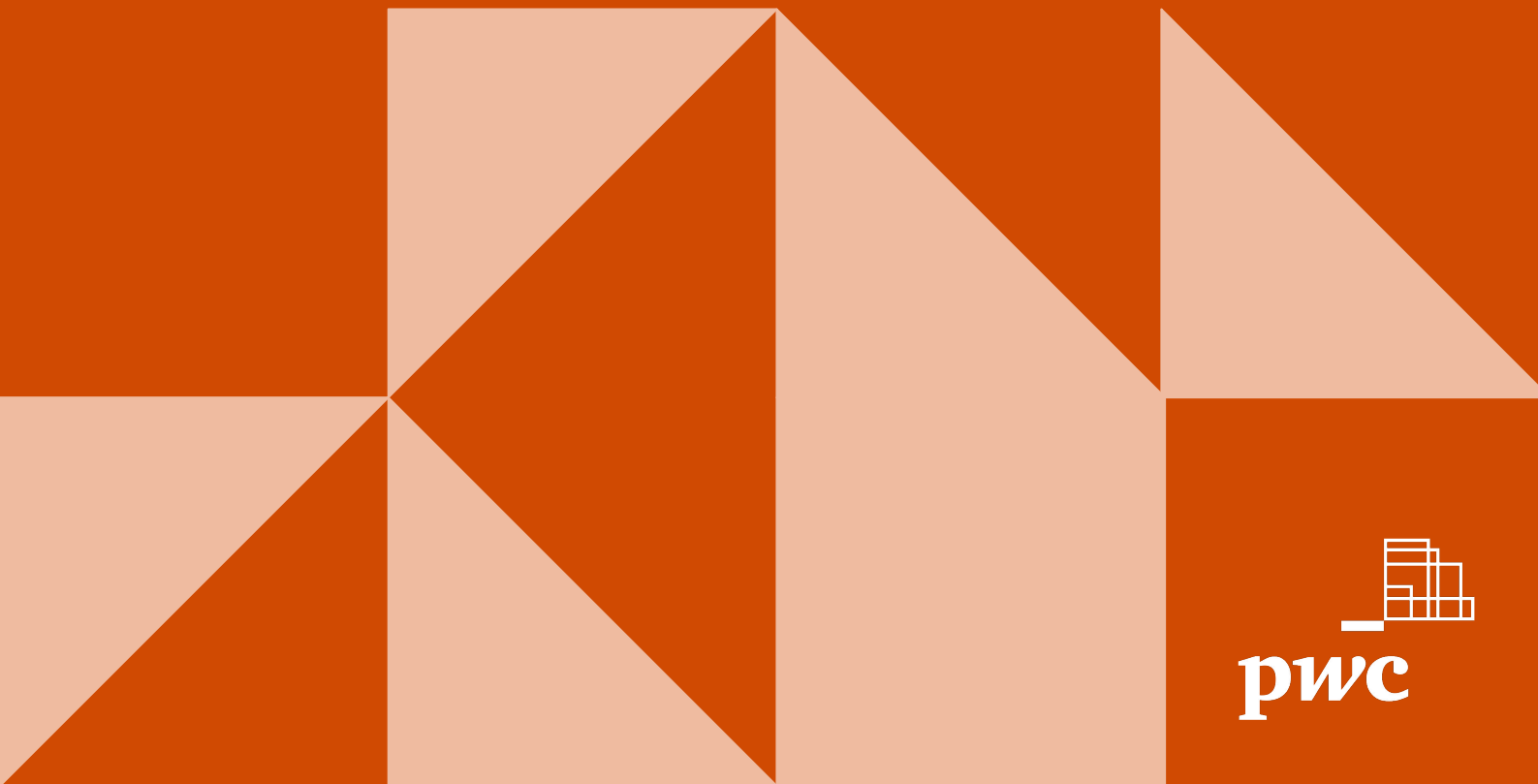
Audun Finnestad
Partner, PwC Agder
audun.finnestad@pwc.com

Hanne Amalie Sklett Larsen
Senior Manager, PwC Agder
hanne.larsen@pwc.com

Caroline Lofthus
Associate, PwC Agder
caroline.lofthus@pwc.com

pwc